

بررسی سن زنان ازدواج کرده در اولین ازدواج در استان اصفهان

دکتر کاظم محمد
دکتر حسین ملک افضلی
دکتر منوچهر عسگری

خلاصه:

مقاله مورد بحث از پرسشنامه‌های مربوط به فرم باروری طرحی که در سال ۱۳۵۳ در استان اصفهان توسط دانشکده بهداشت انجام گرفته است استخراج گردیده است. در این بررسی تعداد تقریبی ۳۰۰۰ نفر زن ۱۵ - ۴۴ ساله شوهر دار و ساکن شهرهای استان و به همین تعداد زنان ساکن روستاهای استان مورد مطالعه قرار گرفته‌اند. براساس نتایج استخراج شده میانگین و میانه سن ازدواج در مناطق شهری در طول زمان (سالهای قبل از ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۳) بطور مداوم افزایش یافته است. در حالیکه در جامعه روستائی این فزایش تنها در ۵ سال اخیر (۱۳۴۸ تا ۱۳۵۳) مشاهده شده است و لی به هر حال از سال ۱۳۳۸ به بعد میانگین سن ازدواج شهری بیش از روستائی بوده است و این اختلاف در ۵ ساله ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۳ برابر ۱۵ ماه بوده است.

مقدمه:

در سال ۱۳۵۳ طرح یک بازبینی بهداشتی در استان اصفهان توسط دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی آماده و اجراء گردید. بر اساس این طرح مشخصات جمعیتی رفتارهای باروری و آمارهای حیاتی نمونه‌ای از جمعیت استان (۲/۳ درصد از کل) که شامل

ساکنین مناطق شهری و روستایی بود مورد مطالعه قرار گرفت. مقاله مورد بحث از پرسشنامه‌های مربوط به فرم باروری که مربوط به زنان همسر داز ۱۵ - ۴۴ ساله است استخراج گردیده است.

حجم نمونه و تکنیک انتخاب آن.

با توجه به دقت و اعتماد مورد نظر برای برآوردها و آزمونهای مورد نیاز حدود ۳۰۰۰ نفر زن در سنین باروری (۱۵ - ۴۴ ساله) برای هر یک از دو جامعه روستایی و شهری احتیاج میباشد، انتخاب نمونه در جامعه روستایی بروش دو مرحله‌ای انجام گرفت که واحدهای اولیه عبارت از روستاها بودند (روستاهای کوچک با هم و با روستاهای مجاور ادغام شدند و ترکیب آنها بصورت روستای فرضی در نظر گرفته شد) بدین ترتیب مجموعاً ۴۵ روستا از ۲۶ دهستان واقع در ۹ شهرستان منطقه با احتمال متناسب با جمعیت ده در سال ۱۳۴۵ انتخاب شدند (P.P.E.S.). انتخاب نمونه برای مرحله دوم بصورتی بوده است که برآوردهای حاصله دارای خود وزنی باشند. نمونه‌گیری در جامعه شهری بروش نمونه‌گیری خوشه‌ای (Cluster) انجام گردید، و هر واحد شامل یک بلوک شهری بوده است. بدین ترتیب که با روش درب شماری و سایر اطلاعات ممکن هر یک از شهرهای نمونه را به بلوکهای فرضی که هر یک تقریباً شامل ۳۰ - ۲۵ خانوار بوده است تقسیم بندی کردیم. در شهرستان اصفهان انتخاب نمونه یک مرحله‌ای انجام گرفت و ۲/۳ درصد از بلوکهای فرضی مزبور انتخاب گردید، ولی در شهرهای کوچک این انتخاب بصورت دو مرحله‌ای انجام گرفته است. برای اطلاع بیشتر در باره تکنیک نمونه‌گیری به فرانسهای شماره ۱ و ۲ و ۳ مراجعه شود.

بیان نتیجه مشاهدات:

جدول شماره (۱) و (۲) توزیع زنان ازدواج کرده را بر حسب سن زن در اولین ازدواج و سال ازدواج اوبه ترتیب برای شهر و روستا نشان میدهد. از مطالعه این دو جدول نتایج زیر گرفته میشود:

الف - میانه سن ازدواج در زنان ساکن مناطق شهری که در فاصله ۱۳۴۸ تا تاریخ آمارگیری (۱۳۵۳) ازدواج کرده‌اند تقریباً برابر ۱۸ سال است. هیچ کدام آنها قبل از ۱۳ سالگی ازدواج نکرده حدود ۲/۷ درصد آنها در سنین ۱۳ - ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند از طرف دیگر حدود ۴/۴ درصد از خانمها بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند. در زنان ساکن روستا میانه سن ازدواج کمی کمتر از ۱۷ سال است، هیچ کس در سن کمتر از ۱۰ سال

ازدواج نکرده است ولی حدود ۷/۶ درصد آنها در فاصله ۱۰ تا ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند و حدود ۲/۳ درصد از خانمهای روستائی در سنین بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند بدین ترتیب میتوان نتیجه گرفت که در پنج ساله ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۳ زنان روستائی در مقایسه با زنان شهری به ازدواج در سنین پائین گرایش بیشتری داشته‌اند و علیرغم قانون منع ازدواج قبل از ۱۵ سالگی درصد نسبتاً بالائی از دختران روستائی قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند.

ب - میانه سن ازدواج در زنان ساکن شهرهای استان اصفهان که در سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷ ازدواج کرده‌اند تقریباً برابر ۱۷ سال است درصد زنانی که قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند برابر ۱۰/۴ درصد است و آنها که بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند حدود ۲ درصد از کل زنان ازدواج کرده میباشد. در روستا میانه سن ازدواج در ۵ ساله ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷ کمی بیش از ۱۶ سال است و حدود ۱۷/۵ درصد زنها قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند و درصد ازدواج کرده‌ها در سنین بعد از ۲۵ سالگی برابر ۰/۸ درصد است. بدین ترتیب نتیجه میشود که در سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۴۷ زنان روستائی به نحو چشمگیری در مقایسه با زنان شهری به ازدواج قبل از ۱۵ سالگی تن داده‌اند و به هر حال میانه سن ازدواج در زنان شهری حدود یکسال از زنان روستائی بیشتر است.

ج - میانه سن ازدواج در خانمهای شهری که در سالهای ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۲ ازدواج کرده‌اند حدود ۱۶/۵ سال است، درصد زنانی که قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند برابر ۲۰ درصد است و حدود ۲/۷ درصد خانمها بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند. در روستا میانه سن ازدواج در ۵ ساله فوق حدود ۱۶ سال است و درصد زنانی که قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند برابر ۲۴ درصد است و حدود ۰/۸ درصد خانمهای روستائی بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند. نتیجه میشود که اختلافی که در سالهای ۱۳۴۳ به بعد بین شهر و روستا از نظر سن ازدواج وجود داشت کم و بیش در سالهای ۱۳۳۸ تا ۱۳۴۲ نیز وجود داشته است ولی این اختلاف با مقایسه با سالهای گذشته ناچیز است.

د - میانه سن ازدواج در خانمهای شهری در سالهای قبل از ۱۳۳۸ برابر ۱۶ سال است، درصد زنانی که قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند برابر ۲۸/۱ درصد است و نکته جالب اینکه ۳/۷ درصد خانمها قبل از ۱۰ سالگی ازدواج کرده‌اند در حالیکه تنها ۰/۵ درصد آنها بعد از ۲۵ سالگی ازدواج کرده‌اند. در روستا میانه سن ازدواج کمی بیش از ۱۶ سال است و حدود ۲۲ درصد آنها قبل از ۱۵ سالگی ازدواج کرده‌اند ۲/۷ درصد آنها کمتر از ۱۰ سال داشته‌اند در زنان روستائی تقریباً هیچ‌مورد ازدواج بعد از ۲۵ سالگی مشاهده

نشده است بدین ترتیب نتیجه میشود که در سالهای قبل از ۱۳۳۸ اختلاف معنی داری در سن ازدواج زنان شهری و روستایی وجود نداشته است و هر دو گروه یکسان بوده اند .
مطالعه میانگین سن ازدواج در سنوات فوق نشان میدهد که در شهرها با گذشت زمان میانگین سن ازدواج افزایش یافته است و آزمون تجزیه واریانس این اختلاف را حداقل بین دو گروه معنی دار نشان میدهد ($P < 0/01$) ولی در روستاها تنها در ۵ ساله ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۳ نسبت به قبل تغییر معنی داری مشاهده شده است .

بحث و نتیجه :

نتیجه بررسی نشان میدهد که در سالهای قبل از ۱۳۳۸ میانگین سن ازدواج دو نمونه شهری و روستایی تقریباً برابر و حدود ۱۵ سال بوده است ولی با گذشت زمان میانگین سن ازدواج در جامعه شهری بطور مداوم افزایش یافته است بنحوی که در ۵ ساله ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۳ به عدد ۱۷/۵ رسیده است ولی در جامعه روستایی تغییر معنی داری در این رفتار تا سال ۱۳۴۷ مشاهده نشده است و تنها در ۵ ساله اخیر (نسبت به سال مطالعه) تغییر معنی داری مشاهده شده است و به ۱۶ سالگی رسیده است که احتمالاً این تغییرات با اسواد شدن زنان و اشتغال آنها مربوط میگردد .

در بررسی که توسط دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی در کل کشور روی نمونه ای از جمعیت شهری (۱۴۶۱۱۶ نفر) و روستایی (۱۵۸۱۲۴ نفر) در سال ۱۳۵۳ انجام گرفته است و نشریه آن تحت عنوان میزانهای حیاتی ایران منتشر شده است (۴) میانگین سن ازدواج در نخستین ازدواج برای نمونه شهری و روستایی به ترتیب برابر اعداد ۱۶/۴۴ و ۱۶/۵۶ ذکر شده است که از اطلاعات حاصل از این مطالعه یعنی اعداد ۱۵/۹۸ و ۱۵/۵۸ حدود ۶ ماه در نمونه شهری و حدود یکسال در جامعه روستایی بیشتر است و در هر دو نمونه شهری و روستایی اختلافها معنی دار است بدین ترتیب میتوان هر دو جامعه شهری و روستایی استان اصفهان را (بخصوص جامعه روستایی) در مقایسه با جامعه شهری و روستایی کل کشور در زمینه سن ازدواج پیشرس تر دانست و این موضوع احتمالاً به اصل سنتگرایی و مذهبی بودن مردم این استان مربوط میگردد .

منابع و مأخذ

- ۱- گزارش بهمن ۱۳۵۲ ایستگاه تحقیقات پزشکی اصفهان، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران.
- ۲- شهریاری، حسین، بررسی شاخص D.M.F. در سنین (۱۵-۴۹) در استان اصفهان پایان نامه فوق لیسانس در علوم بهداشتی، ۱۳۵۵.
- ۳- فرزانه، علی، بررسی شیوع دردهای استخوانی عضلانی و بیماریهای رماتیسم، آرتروز و تب مالت در استان اصفهان، پایان نامه فوق لیسانس در علوم بهداشتی ۱۳۵۵.
- ۴- وارثکس، نهالپتیان - حبیب خزانه، میزانهای حیاتی ایران، مرگ و میر، باروری، رشد جمعیت، جدول عمر، انتشارات دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران ۱۹۹۲.

جدول شماره ۱- توزیع زنان ازدواج کرده ۱۵-۴۴ ساله بر حسب سن اولین ازدواج و تاریخ ازدواج در نمونه روستائی استان اصفهان

| جمع | | قبل از ۱۳۳۸ | | ۱۳۳۸-۱۳۴۲ | | ۱۳۴۲-۱۳۴۷ | | ۱۳۴۸-۱۳۵۳ | | تاریخ ازدواج سن اولین ازدواج |
|------|-------|-------------|-------|-----------|-------|-----------|-------|-----------|-------|------------------------------------|
| درصد | تعداد | درصد | تعداد | درصد | تعداد | درصد | تعداد | درصد | تعداد | |
| ۱/۴ | ۳۸ | ۲/۷ | ۳۰ | ۱/۴ | ۷ | ۰/۲ | ۱ | ۰ | ۰ | کمتر از ۱۰ |
| ۳/۴ | ۹۱ | ۴/۹ | ۵۴ | ۴/۷ | ۲۳ | ۲/۵ | ۱۳ | ۰/۲ | ۱ | ۱۱-۱۲ |
| ۱۳/۶ | ۳۶۵ | ۱۴/۳ | ۱۵۸ | ۱۸/۰ | ۸۸ | ۱۴/۸ | ۷۷ | ۷/۴ | ۴۲ | ۱۳-۱۴ |
| ۴۹/۸ | ۱۳۳۵ | ۴۹/۳ | ۵۴۳ | ۴۸/۴ | ۲۳۷ | ۵۴/۱ | ۲۸۲ | ۴۷/۹ | ۲۷۳ | ۱۵-۱۶ |
| ۱۸/۹ | ۵۰۸ | ۱۶/۱ | ۱۷۷ | ۱۵/۳ | ۷۵ | ۱۶/۵ | ۸۶ | ۲۹/۸ | ۱۷۰ | ۱۷-۱۸ |
| ۶/۴ | ۱۷۱ | ۵/۷ | ۶۳ | ۴/۵ | ۲۲ | ۶/۹ | ۳۶ | ۰/۹ | ۵۹ | ۱۹-۲۰ |
| ۵/۳ | ۱۴۲ | ۶/۴ | ۷۱ | ۵/۵ | ۲۷ | ۴/۰ | ۲۱ | ۴/۰ | ۲۳ | ۲۱-۲۲ |
| ۰/۶ | ۱۷ | ۰/۵ | ۵ | ۱/۴ | ۷ | ۰/۲ | ۱ | ۰/۷ | ۴ | ۲۳-۲۴ |
| ۰/۲ | ۶ | ۰ | ۰ | ۰/۴ | ۲ | ۰/۴ | ۲ | ۰/۴ | ۲ | ۲۵-۲۶ |
| ۰/۳ | ۷ | ۰/۱ | ۱ | ۰/۲ | ۱ | ۰/۴ | ۲ | ۰/۵ | ۳ | ۲۷-۲۸ |
| ۰/۰ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰/۲ | ۱ | ۲۹-۳۰ |
| ۰/۰ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰/۲ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۳۱-۳۲ |
| ۰/۰ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰/۲ | ۱ | ۳۳+ |
| ۱۰۰ | ۲۶۸۳ | ∞ | ۱۱۰۲ | ۱۰۰ | ۴۹۰ | ۱۰۰ | ۵۲۱ | ۱۰۰ | ۵۷۰ | جمع |
| | ۱۵/۵۸ | | ۱۵/۳۴ | | ۱۵/۳۹ | | ۱۵/۵۴ | | ۱۶/۱۵ | دما نکین |
| | ۲/۵۰ | | ۲/۵۵ | | ۲/۷۰ | | ۲/۲۵ | | ۲/۳ | تعارف معیار |

بررسی سن زنان ازدواج کرده در... .

جدول شماره ۲- توزیع زنان ازدواج کرده ۱۵-۴۴ ساله برحسب سن اولین ازدواج و تاریخ ازدواج در نمونه شهری استان اصفهان

| جمع | | قبل از ۱۳۳۸ | | ۱۳۳۸-۱۳۴۲ | | ۱۳۴۲-۱۳۴۷ | | ۱۳۴۸-۱۳۵۲ | | سن اولین ازدواج | تاریخ ازدواج |
|------|-------|-------------|-------|-----------|-------|-----------|-------|-----------|-------|-----------------------|-----------------|
| | | درصد | تعداد | درصد | تعداد | درصد | تعداد | درصد | تعداد | | |
| ۱/۷ | ۵۴ | ۳/۷ | ۵۳ | ۰/۲ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | کمتر از ۱۰ | |
| ۳/۱ | ۱۰۰ | ۵/۷ | ۸۱ | ۲/۸ | ۱۵ | ۰/۶ | ۴ | ۰ | ۰ | ۱۱-۱۲ | |
| ۱۳/۵ | ۴۳۶ | ۱۸/۷ | ۲۶۶ | ۱۷/۱ | ۹۱ | ۹/۸ | ۶۲ | ۲/۷ | ۱۷ | ۱۳-۱۴ | |
| ۳۹/۹ | ۱۲۸۳ | ۴۲/۵ | ۶۰۴ | ۴۰/۰ | ۲۱۳ | ۴۱/۶ | ۲۶۳ | ۳۲/۰ | ۲۰۳ | ۱۵-۱۶ | |
| ۲۴/۴ | ۷۸۵ | ۱۸/۴ | ۲۶۱ | ۲۳/۶ | ۱۲۶ | ۲۸/۵ | ۱۸۰ | ۳۴/۳ | ۲۱۸ | ۱۷-۱۸ | |
| ۹/۳ | ۳۰۰ | ۶/۷ | ۹۵ | ۶/۶ | ۳۵ | ۱۰/۴ | ۶۶ | ۱۶/۴ | ۱۰۴ | ۱۹-۲۰ | |
| ۵/۲ | ۱۶۶ | ۳/۷ | ۵۲ | ۵/۸ | ۳۱ | ۵/۲ | ۳۳ | ۷/۹ | ۵۰ | ۲۱-۲۲ | |
| ۱/۱ | ۳۶ | ۰/۱ | ۲ | ۱/۳ | ۷ | ۱/۹ | ۱۲ | ۲/۴ | ۱۵ | ۲۳-۲۴ | |
| ۱/۲ | ۳۸ | ۰/۴ | ۵ | ۲/۱ | ۱۱ | ۱/۳ | ۸ | ۲/۲ | ۱۴ | ۲۵-۲۶ | |
| ۰/۲ | ۷ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۱/۱ | ۷ | ۲۷-۲۸ | |
| ۰/۳ | ۱۰ | ۰/۱ | ۱ | ۰/۴ | ۲ | ۰/۳ | ۲ | ۰/۸ | ۵ | ۲۹-۳۰ | |
| ۰/۱ | ۲ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰ | ۰/۳ | ۲ | ۰ | ۰ | ۳۱-۳۲ | |
| ۱/۰ | ۳ | ۰ | ۰ | ۰/۲ | ۱ | ۰ | ۰ | ۰/۳ | ۲ | ۳۳+ | |
| ۱۰۰ | ۳۲۲۰ | ۱۰۰ | ۱۴۲۰ | ۱۰۰ | ۵۳۳ | ۱۰۰ | ۶۳۲ | ۱۰۰ | ۶۳۵ | جمع | |
| | ۱۵/۹۸ | | ۱۵/۰۸ | | ۱۶/۰۲ | | ۱۶/۴۵ | | ۱۷/۴۷ | میانگین | |
| | ۲/۸۹ | | ۲/۵۹ | | ۲/۹۲ | | ۲/۶۵ | | ۲/۹۵ | انحراف معیار | |